

Juridiska avdelningen

17.4.1998

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRINGAR SOM GÄLLER DELTIDSPENSION

Bestämmelserna om invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas efter deltidspension ändrades 1.4.1998. Samtidigt upphävs automatiskt avbrytande vid fastställandet av den stabiliserade inkomstnivån för heltidsarbete som utgör grunden för deltidspensionen. Sisträmnda ändring genomförs också inom den offentliga sektorn.

Den nedre åldersgränsen för deltidspension sänks 1.7.1998 från 58 år till 56 år. Om detta har givits en särskild lag på viss tid som är i kraft till slutet av år 2000. Denna ändring gäller anställda både inom den privata och den offentliga sektorn.

I KoPL och lagen om det ortodoxa kyrkosamfundet finns inte deltidspension, så ändringarna gäller heller inte dessa lagar.

Regeringens proposition HE 13/1998 vp har sänts till arbetspensionsanstalterna som bilaga till cirkulär A 8/98. Lagändringarna har sänts som bilaga till cirkulär A 9/98.

Med detta cirkulär ersätts också punkt 2.4 KoPL och lång arbetshistoria i tillämpningsanvisningarna för deltidspension (cirkulär A 7/96).

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Riitta Korpiuoma

Juridiska avdelningen

17.4.1998

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1

Anslutningen av återstående tid till perioden med deltidspension, då invalid-, arbetslöshets- eller familjepension beviljas som fortsättning på deltidspensionen

Exempel

Ikraftträdande

2

Automatiskt avbrytande tillämpas inte vid beräkningen av den stabiliserade inkomstnivån för deltidspension

Exempel

Ikraftträdande

3

Åldersgräns 56 år 1.7.1998-31.12.2000

Ikraftträdande

4 Kostnaderna för deltidspensionerna

5 Deltidspension och lång arbetshistoria

BILAGA 1

BILAGA 2

Juridiska avdelningen

17.4.1998

1

Anslutningen av återstående tid till perioden med deltidspension, då invalid-, arbetslöshets- eller familjepension beviljas som fortsättning på deltidspensionen

Inom den privata sektorn anslöts den återstående tiden enligt de gamla bestämmelserna endast till deltidsarbete då en anställd övergick från deltidspension till invalid- eller arbetslöshetspension.

Enligt de nya bestämmelserna förbättras invalidpensionen för en person som haft deltidspension, så att den återstående tiden också ansluts till skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten som ligger till grund för deltidspensionen och inkomsten från deltidsarbetet, dvs. inkomstbortfallet (5 § 6 mom. APL). Inkomstbortfallet som används som pensionsgrundande lön för den återstående tiden beaktas till det belopp som användes då deltidspensionen fastställdes första gången. Intjäningsprocenten för återstående tid enligt APL är 1,2 eller 0,8 % av ovannämnda inkomstskillnad beroende på pensionstagarens ålder.

Det behövs i allmänhet ingen separat utredning av efterkarenstiden då det gäller pensionsperioden jämsides med deltidsarbetet, utan det räcker att återstående tid hör till deltidsarbetet. Om deltidspensionen dock har upphört före deltidsarbetet (pensionen har indragits till exempel på grund av för stora inkomster), kan återstående tid också fogas till deltidspensionsperioden om efterkarenstiden inte gått ut från det att deltidspensionen upphörde.

Om deltidspensionstagaren har ansökt om dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, fastställs primärtiden för dagpenningen på normalt sätt och utbetalningen av invalidpension börjar då primärtiden slutar. Om deltidspensionstagaren inte ansöker om dagpenning börjar utbetalningen av invalidpension följande månad efter det att arbetsoförmögenheten inträdde. I bägge fallen ansluts den återstående tiden både till deltidsarbetet och deltidspensionen från och med pensionsfallet, och pensionsperioden beaktas fram till pensionsfallet.

Återstående tid kan på samma sätt anslutas till förmånsåtagarens invalidpension som räknas som grund för familjepensionen.

En motsvarande bestämmelse finns i 16 § 4 mom. SjöPL och enligt hänvisningsbestämmelserna gäller ändringen även KAPL, LFöPL och FöPL.

I pensionslagarna för den offentliga sektorn har det ända sedan deltidspension infördes funnits bestämmelser som leder till motsvarande slutresultat genom en annan beräkningsteknik. Dessa bestämmelser har nu inte ändrats.

Juridiska avdelningen

17.4.1998

Exempel

En anställd är född 30.5.1938. Han har varit i APL-heltidsarbete 1.7.1967-31.5.1996 och blivit deltidspensionerad 1.6.1996. Den pensionsgrundande lönen för heltidsarbetet var 9 000 mk/mån och 4 900 mk/mån för deltidarbetet. Inkomstbortfallet är alltså 4 100 mk/mån. Den anställda blir arbetsoförmögen 31.5.1998 och övergår till invalidpension 1.6.1998 (som 60-åring).

Heltidsarbete 1.7.67 - 31.5.96 (1,5 %) $\frac{347}{800} \times 9\,000 = 3\,903,75$ mk/mån

Deltidsarbete 1.6.96 - 31.12.97 (1,5 %) $\frac{19}{800} \times 4\,900 = 116,38$ mk/mån

Deltidsarbete 1.1.98 - 31.5.98 (2,5 %) $\frac{5}{480} \times 4\,900 = 51,04$ mk/mån

Tiden med deltidspension

1.6.96 - 31.5.98 (1,5 %) $\frac{24}{800} \times 4\,100 = 123,00$ mk/mån

Återstående tid för deltidarbetet

1.6.98 - 30.5.2003 (0,8 %) $\frac{60}{1500} \times 4\,900 = 196,00$ mk/mån

Återstående tid för deltidspensionsperioden

1.6.98 - 30.5.2003 (0,8 %) $\frac{60}{1500} \times 4\,100 = 164,00$ mk/mån

Invalidpension sammanlagt:

$3\,903,75 + 116,38 + 51,04 + 123,00 + 196,00 + 164,00 = 4\,554,17$ mk/mån

Samordningen inverkar inte på pensionens belopp.

Invalidpensionen är 4 554,17 mk/mån fr.o.m. 1.6.1998.

=====

Ikraftträdande

Den nya bestämmelsen gäller deltidspension som börjat år 1994 eller senare. Beräkningstekniken för deltidspensioner som beviljats före år

Juridiska avdelningen

17.4.1998

1994 var annorlunda (beräkning med koefficienter) och därför gäller reformen inte dessa.

Om deltidspensionen hade börjat 1.1.1994 eller senare och invalid- eller arbetslöshetspension beviljas 1.4.1998 eller senare, kan återstående tid enligt de nya bestämmelserna fogas till pensionsperioden fastän pensionsfallet inträffade före 1.4.1998. Den återstående tiden börjar från datumet för pensionsfallet både då det gäller pensionsperioden och deltidsarbetet. Pensionen beviljas så beräknad ända från början.

Om det redan har getts ett beslut om den sökandes invalid- eller arbetslöshetspension innan lagen trätt i kraft, ändras inte sådana beslut enligt den nya lagen.

2

Automatiskt avbrytande tillämpas inte vid beräkningen av den stabiliserade inkomstnivån för deltidspension

Då den stabiliserade inkomstnivån som ligger till grund för deltidspensionen fastställs, granskas den inkomstnivån den anställda haft under en längre tid. Om det har gjorts ett automatiskt avbrytande i anställningsförhållandet, har den stabiliserade inkomstnivån hittills fastställts på basis av anställningsperioden, oftast en kort sådan, efter avbrytandet. Sålunda har vid automatiskt avbrytande den stabiliserade inkomstnivån som ligger till grund för deltidspensionen oftast inte motsvarat den verkliga stabiliserade inkomstnivån under en längre tid.

Enligt de nya bestämmelserna beaktas inte det automatiska avbrytandet då den stabiliserade inkomstnivån fastställs för deltidspension (4 f § 3 mom. APL). Däremot beaktas automatiskt avbrytande fortfarande i andra situationer. Ett exempel på detta är bl.a. då man beräknar fribrevspension av heltidsarbetet för deltidspensionens maximibelopp 75 % (av dittills intjänad arbetspension), eller då man beräknar andra pensioner som beviljas efter deltidspensionen.

Ikraftträdande

Automatiskt avbrytande görs inte eller upphävs då den stabiliserade inkomstnivån fastställs för de deltidspensioner där deltidspensionens pensionsfall har inträffat 1.4.1998 eller senare. Deltidspensionens pensionsfall är den dag då alla villkor för att man skall bli beviljad pension uppfylls. Sålunda beaktas eller görs inte längre det automatiska avbrytandet då den stabiliserade inkomstnivån beräknas för de deltidspensioner som började 1.5.1998 eller senare. Automatiskt avbrytande har alltså kunnat göras före lagändringen .

Exempel bilaga 1.

Juridiska avdelningen

17.4.1998

3

Åldersgränsen 56 år 1.7.1998-31.12.2000

Avsikten med den separata lagen är att man bättre än tidigare skall kunna dra nytta av äldre anställdas arbetsinsatser. Målet är att äldre anställda skall kunna fortsätta arbeta och orka bättre i arbetet. Under tiden som lagen är i kraft inskaffas erfarenheter om vilka möjligheter det finns att skapa behövliga deltidstillfällena för äldre anställda.

I den nya separata lagen påförs arbetsgivaren en skyldighet att försöka ordna deltidarbete åt en sådan anställd som vill övergå till deltidspension då han eller hon har fyllt 56 år, och som önskar arbeta kortare tid än regelbunden arbetstid. Ett villkor för deltidarbetet är att arbetsgivaren och den anställda kommit överens om detta. Den anställda har alltså inte subjektiv rätt att kräva förkortad arbetstid.

I den nya separata lagen har den nedre åldersgränsen för deltidspension sänkts från nuvarande 58 år till 56 år.

Lagen gäller personer i anställningsförhållanden som omfattas av APL, KAPL, SjöPL, StPL och pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan samt företagare som omfattas av FöPL och LFöPL. För dem som omfattas av KTAPL genomförs motsvarande arrangemang.

Ikraftträdande

Den nya åldersgränsen på 56 år gäller deltidspensioner som börjar 1.7.1998 eller senare. Villkoren för att bli beviljad deltidspension bör uppfyllas senast 31.12.2000. Deltidspensioner som beviljats före utsatt datum fortsätter att vara i kraft även efter att lagen upphört, fastän pensionstagaren då ännu skulle vara under 58 år.

En sökande som fyllt 56 år har enligt den nya lagen rätt till deltidspension om de övriga villkoren för pensionen uppfylls då lagen träder i kraft. I praktiken har man kunnat påbörja deltidarbetet redan sex månader innan lagen trätt i kraft, dvs. tidigast 1.1.1998. Villkoren för deltidspension behöver inte ha varit uppfyllda hela tiden mellan det att man fyllt 56 år och lagens ikraftträdande, utan det räcker att de uppfylls 1.7.1998.

4

Kostnaderna för pensionerna

Arbetspensionsanstalterna inom den privata sektorn ansvarar gemensamt för kostnaderna för deltidspension.

Om det i anslutning till invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas efter deltidspensionen finns återstående tid också på basis av inkomstbortfallet, ansvarar pensionsanstalterna gemensamt för den del av pen-

Juridiska avdelningen

17.4.1998

sionen som tjänats in av deltidspensionen samt för återstående tid i anslutning till den.

Om återstående tid inte ingår i invalid- eller arbetslöshetspensionen på basis av inkomstbortfall, ansvarar den enskilda pensionsanstalten för den del av pensionen som intjänats under tiden som deltidspensionerad.

Exempel på kostnader för pension som intjänats av deltidsarbete och -pension i bilaga 2.

5

KoPL och lång arbetshistoria

Beräkningen av återstående tid enligt KoPL ändrades 1.1.1996 till att motsvara beräkningen av återstående tid enligt KAPL. I cirkuläret om deltidspension A 7/96 behandlas i punkt 2.4 lång arbetshistoria som villkor för att få deltidspension. I punkten har man dock inte beaktat den ändring som skett i beräkningen enligt KoPL. Därför ändras cirkulärets anvisningar för KoPL enligt följande:

Längden på KoPL-arbetet uppskattas på samma sätt som då det gäller KAPL-arbete, dvs. på basis av lönen, så att KoPL-lönen enligt APL-gränsen (1 156,69 mark, index 1825) motsvarar en månad i arbete. Då det sammanlagda beloppet KoPL-löner under kalenderåret delas med APL-gränsbeloppet fås intjäningstiden i månader. Endast fulla kalendermånader och högst 12 månader per år beaktas.

Juridiska avdelningen

17.4.1998

EXEMPEL PÅ AUTOMATISKT AVBRYTANDE

En anställd är född 16.5.1942. Hans APL-anställning har börjat 1.6.1970, med automatiskt avbrytande 31.12.1996. Den anställda minskar sitt arbete med hälften och blir deltidspensionerad 1.7.1998. Lönen från deltidarbetet är 5 000 mk/mån.

Då den stabiliserade inkomstnivån för deltidspensionen fastställs upphävs det automatiska avbrytandet. Den anställdas lön efter avdrag för arbetstagares pensionsavgift är följande i 1998 års index:

År	Lön mk/år	Dagar	Lön mk/mån
1992	120 000	360	10 000,00
1993	115 000	360	9 583,33
1994	100 000	360	8 333,33
1995	125 000	360	10 416,67
1996	121 000	360	10 083,33
1997	123 000	360	10 250,00
1998	90 000	180	15 000,00

Då **den pensionsgrundande lönen räknas utan automatiskt avbrytande**, inkluderas åren 1992, 1993, 1996 och 1997.

År	Lön mk/år	Dagar
1992	120 000	360
1993	115 000	360
1996	121 000	360
1997	123 000	360
	<u>479 000</u>	<u>1440</u>

Den stabiliserade inkomsten är $30 \times \frac{479\,000}{1440} = 9\,979,17$ mk/mån.

Lönen för deltidarbete är 5 000 mk/mån.

Inkomstbortfallet är $9\,979,17 - 5\,000,00 = 4\,979,17$ mk/mån.

Deltidspensionen är $0,50 \times 4\,979,17$ mk/mån = 2 489,59 mk/mån före uträkningen av maximi-
beloppet.

Juridiska avdelningen

17.4.1998

Maximibelopp (5 c § 3 mom. APL)

Pension som intjänats från olika perioder av heltidsanställningar före deltidspensionen:

Period 1: 1.6.1970 - 31.12.1996

Den pensionsgrundande lönen räknas på lönerna åren 1992, 1993 och 1996.

År	Lön mk/år	Dagar
v. 1992	120 000	360
v. 1993	115 000	360
v. 1996	121 000	360
	<u>356 000</u>	<u>1080</u>

Den pensionsgrundande lönen är $30 \times \frac{356\,000}{1080} = 9\,888,89$ mk/mån.

Pensionen är $\frac{319}{800} \times 9\,888,89 = 3\,943,19$ mk/mån.

Period 2: 1.1.1997 - 30.6.1998

Den pensionsgrundande lönen räknas på lönerna åren 1997 och 1998.

År	Lön mk/år	Dagar
v. 1997	123 000	360 dgr
v. 1998	90 000	180 dgr
	<u>213 000</u>	<u>540 dgr</u>

Den pensionsgrundande lönen är $30 \times \frac{213\,000}{540} = 11\,833,33$ mk/mån.

Pensionen är $\frac{18}{800} \times 11\,833,33 = 266,25$ mk/mån.

Pensionen som intjänats av heltidsarbete under perioderna 1 och 2 är sammanlagt $3\,943,19 + 266,25 = 4\,209,44$ mk/mån.

Juridiska avdelningen

17.4.1998

Pension som intjänats under en heltidsanställning som pågått oavbrutet innan deltidspensionen började:

$$\frac{337 \times 9\,979,17}{800} = 4\,203,73 \text{ mk/mån}$$

Pensionen från det avbrutna anställningsförhållandet är större än pensionen för den oavbrutna anställningen. Samordningen av pensionerna inverkar inte på pensionens belopp.

Maximibeloppet är $0,75 \times 4\,203,73 = 3\,157,08$ mk/mån.

Deltidspensionen är 2 489,59 mk/mån fr.o.m. 1.7.1998.

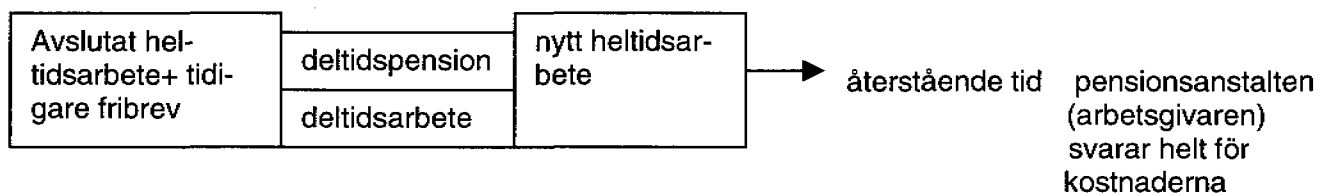
Om det automatiska avbrytandet beaktades, skulle den stabiliserade inkomstnivån för deltidspensionen vara 11 833,33 mk/mån (enligt den gamla lagstiftningen). Deltidspensionen skulle vara $0,50 \times (11\,833,33 - 5\,000) = 3\,416,67$ mk/mån, dock högst $75\% \times 4\,209,44 = 3\,157,08$ mk/mån.

Juridiska avdelningen

17.4.1998

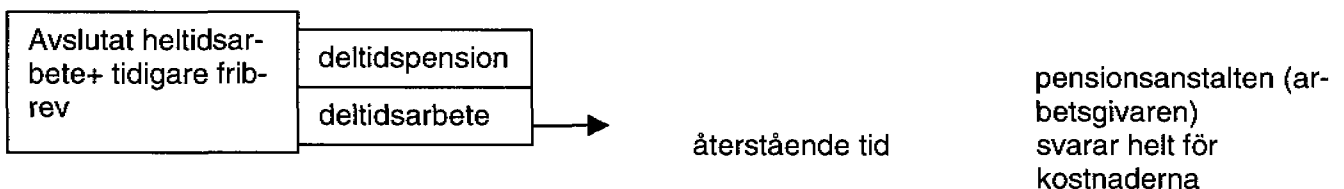
KOSTNADER FÖR PENSION SOM INTJÄNATS UNDER DELTIDSARBETET OCH -PENSIONEN

- Om återstående tid inte ansluts till deltidspensionen därför att deltidarbetet och därigenom deltidspensionen har upphört, och det efter de ifrågavarande perioderna inte finns något anställningsförhållande som omfattar återstående tid, ansvarar pensionsanstalterna gemensamt för alla kostnader för invalidpensionen (alla tidigare intjänade fribrev för anställningsförhållanden och pensionsperioder).
- Om en person efter att deltidarbetet och pensionsperioden upphört har återgått till heltidsarbete och där blir arbetsförmögen/arbetslös, svarar den sista arbetsgivarens pensionsanstalt för alla tidigare intjänade fribrev, inklusive pensionsperioder. I detta fall svarar alltså den enskilda pensionsanstalten (och därigenom eventuellt arbetsgivaren) ensam för kostnaderna för den intjänade pensionen från deltidspensionsperioden.

3. Invalid- eller arbetslöshetspension med återstående tid efter deltidarbete och -pension

3 a. Situationen före lagändringen, då återstående tid inte anslöts till tiden som pensionerad.

3 b. Återstående tid ansluts till tiden som pensionerad. Utjämning av ansvarsfördelningen för kostnaderna

